

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ

202-Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi

Öğr. Gör. Ayşe METİN

YANIK VE HEMŞİRELİK BAKIMI

202-Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Dersi

Hafta-1

İçerik

1. Özet
2. Derinin yapı ve fonksiyonu
3. Yanığın tanımı
4. Yanığın etiyolojisi
5. Yanıkta risk grupları
6. Yanığın epidemiyolojisi
7. Yanığın fizyopatolojisi
8. Yanığın sınıflaması
9. Yanıklı hastanın bakımı
10. Yanıkta komplikasyonlar
11. Kaynaklar

Öğrenme hedefleri

- Bu ders sonunda öğrenci;
- Yanığın tanımını yapar
- Derinin görevlerini sıralar
- Yanığa sebep olan faktörleri sıralar
- Yanığın sistemler üzerine etkisini açıklar
- Yanığı sınıflandırabilir
- Komplikasyonları açıklar
- Yanıkta acil bakımı tartışır
- Hastanın akut bakımını uygular
- Yanıklı hastanın rehabilitasyon dönemi bakımını yürütür
- Yanıkta hemşirelik bakımının önemini kavrar.

YANIK VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Hafta-6

- Özet

Yanık ciddi mortalite ve morbiditeye neden olan ısı, radyasyon, kimyasallar, elektrik gibi etkenlere aşırı maruziyet sonucu gelişen doku hasarı oluşturan travmalardan biridir.

Derinin yapı ve fonksiyonu;

- Deri üç ana bölümden oluşur;
- ❖ Epidermis; epitel dokunun en dış tabakasıdır.
- ❖ Dermis; kan ve lenf damarları, yağ ve ter bezleri, kıl follikülleri, deri kasları ve çeşitli duyuları alan sinirler bulunur.
- ❖ Hipodermis; subkutan tabakadır. Lenfatik, kan damarları ve sinirlerden zengindir.

Derinin Görevleri:

- Koruma
- Termoregülasyon
- Boşaltım
- Sentez
- Duyu algılama
- Deriye renk verme

YANIK

- Yanık yarası tüm vücut sistemlerini ilgilendiren;

sıcaklık artması, kızarıklık, şişlik, ağrı ve fonksiyon kaybı ile devam eden inflamatuvar bir süreçtir.

YANIKLARIN SINIFLANDIRILMASI

```
graph TD; A[YANIKLARIN SINIFLANDIRILMASI] --> B[Etkenine Maddesine Göre Yanıklar]; A --> C[Derinliğine Göre Yanıklar];
```

Etkenine
Maddesine
Göre Yanıklar

Derinliğine Göre
Yanıklar

ETKEN MADDESİNE GÖRE SINIFLANDIRMA

- ❖ Fiziksel etkenler
- ❖ Kimyasal etkenler
- ❖ Elektrik yanıkları
- ❖ Radyasyon yanıkları

DERİNLİĞİNE GÖRE SINIFLANDIRMA

- 1. derece yanıklar
- 2. derece yanıklar
  - Yüzeysel 2. derece yanıklar
  - Derin 2. derece yanıklar
- 3. derece yanıklar
- 4. derece yanıklar

YANIKTA LOKAL CEVAP

- Yanığa hasar bölgesinde dıştan içe doğru hiperemi zonu, staz zonu ve koagülasyon zonununun cevabıdır.

YANIĞIN SİSTEMİK ETKİLERİ

- Lokal yanıtta sekonder olarak ortaya çıkar yanan vücut alanının %30 ve üzerinde olmasında oluşur. Hipovolemi ve ödem önemlidir.

Yanık ödemi

Derin yanık nedeniyle
Hasar gören damarlardan plazma proteinleri
Hücreler arası boşluğa geçer.
Kanın osmotik basıncı bozulup,
sağlam dokulardan sıvı kaybı olur.

Hipovolemi
+
Vücutta yaygın ödem oluşur

YANIK YÖNETİMİ

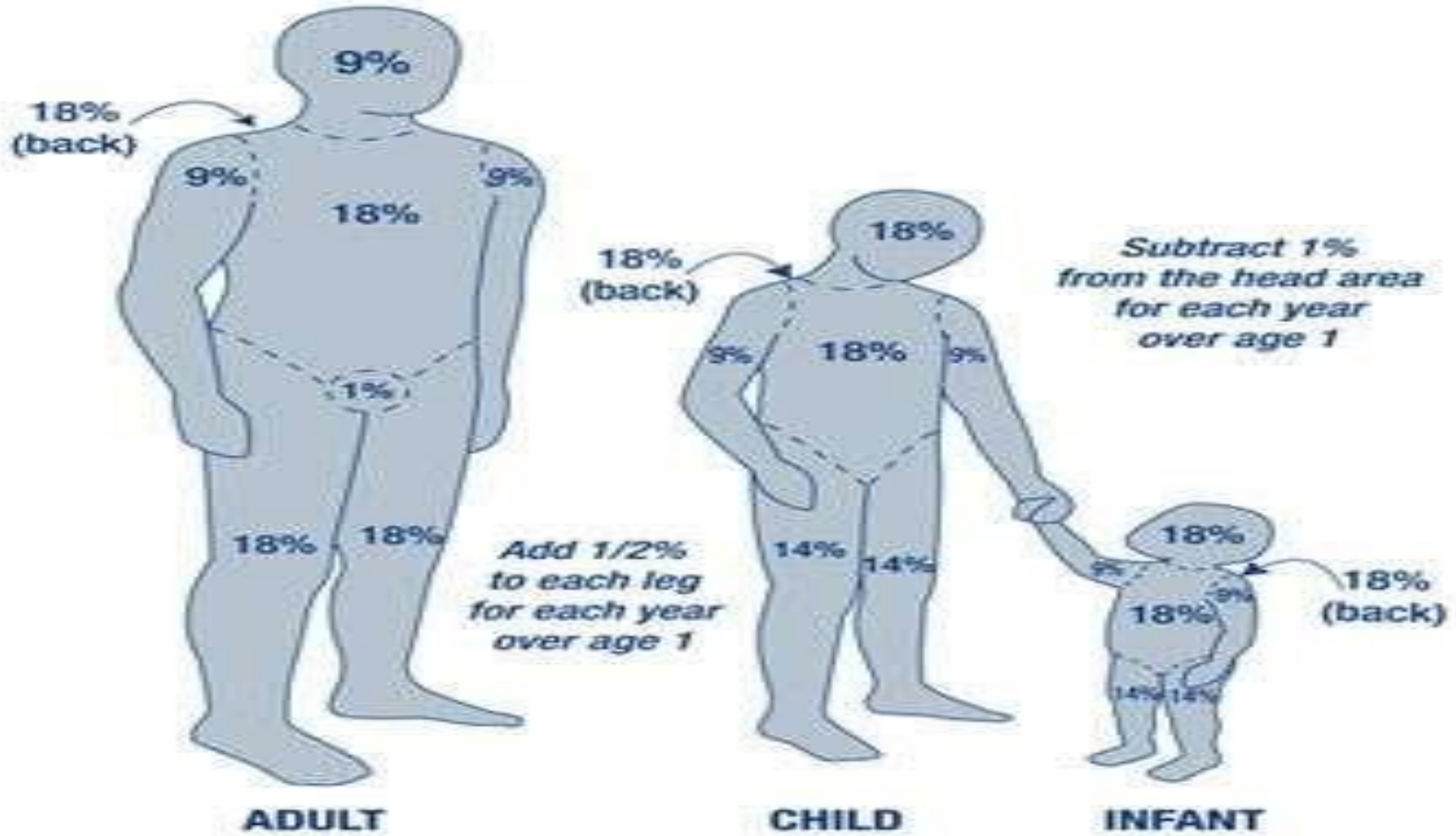

- Yanığın şiddeti derinlik, genişlik ve yeri ile belirlenir.
- Küçük yanık
- Orta yanık
- Büyük yanık

Yanığın Genişliği

Dokuzlar kuralı

Sıvı tedavisi

Dolaşım kan hacminin düzeltilmesi ve hipovolemik şoku önlemek amacıyla sıvı tedavisi acil dönemde uygulanır.

Parkland formülü kullanarak **24 saatlik sıvı tedavisi**

4 ml x vücut ağırlığı x yanık alan %

4 ml x 80 kg x % 20 = 6400 ml

Olarak yarısı ilk 8 saatte, yarısı 16 saatte verilir.

OLAY YERİNDE BAKIM

İLK YARDIM

- Yanığın meydana geldiği yer ve yanık etkeni hangi çeşit olursa olsun ilk iş olarak yanıklı kişi yanık etkeninden uzaklaştırılır
- İlk yardımda yaralının durumunu tehdit edebilecek bir durumu olup olmadığı kontrol edilmelidir.
- Hava yolunun açıklığı, dolaşımı, nabız ve dış kanama olup olmadığı kontrol edilmelidir

Acil Tıbbi Yönetim

- Hava yolu açıklığının sağlanması
- Solunumun devamlılığının sağlanması
- Dolaşımın devamlılığının sağlanması
- Yanık merkezine transfer
- Sıvı kaybı ve şok yönetimi

YANIK BAKIMI

- Yara temizliđi
- Yara bakımı
- Topikal antimikrobiyal ajanlarla bakım
- Yara pansumanları
- Greftleme
- Eskaryatomi
- Debridman (mekanik, enzimatik, cerrahi debridman)
- Ağrı yönetimi

YANIK KOMPLİKASYONLARI

- Acil dönem (24-48 saat) en önemli komplikasyonu hipovolemik şoktur.

Akut dönem (48-72):

Kardiyovasküler kollaps,
pulmoner,
merkezi ve
periferik sinir sistemi,
nefrolojik,
gastrointestinal sistem,
genitoüriner sistem,
hematolojik komplikasyonlar,
tromboz ve embolilerdir.

Geç dönem komplikasyonları

- Hipertrofik skar ve keloid oluşumu
- Kontraktürler

Özetlersek yanık bakımında hemşire;

- Sıvı-elektrolit dengesinin sürdürülmesinde,
- Enfeksiyonun önlenmesinde,
- Yeterli beslenmenin sürdürülmesinde,
- Deri bütünlüğünün sağlanmasında,
- Ağrının giderilmesinde,
- Fiziksel hareketin artırılmasında,
- Baş etme yöntemlerinin güçlendirilmesinde,
- Hasta ve ailesinin desteklenmesinde,
- Olası komplikasyonların izlenmesinde ve önlenmesinde rol alır.

Kaynaklar

- Aksoy G, Kanan N, Akyolcu N. (2017) Cerrahi Hemşireliği 1-2. Nobel Tıp Kitabevi Tic. Ltd. Şti. 978-605-335-295-2. İstanbul.
- Çelik S, Usta Yeşilbakan Ö. (Ed). (2015). Dahili ve Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği. Nobel Tıp Kitabevi. ISBN: 978-605-320-101-4.
- Karadağ M, Bulut H. (Ed). (2019). Cerrahi Hemşireliği Kavram Haritası ve Akış Şemalı 1-2. Vize Yayıncılık. ISBN: 978-605-9278-66-9.
- Eti Aslan F, Olgun N. (Ed). (2017). Fizyopatoloji. Akademisyen Tıp Kitabevi. ISBN: 978-605-9354-41-7.
- Erdil F. ve Erbaş N.Ö. (2008) Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği V. Baskı Ankara ISBN: 975-96036-1-6.
- Akyolcu N, Kanan N, Aksoy G. (Ed). (2017). Cerrahi Hemşireliği 1-2. Nobel Tıp Kitabevi. ISBN: 97-860-533-529-52.
- Eti Aslan F. (Ed). (2017). Cerrahi Bakım Vaka Analizleri ile Birlikte. Yayıncı Sertifika No: 25465. Akademisyen Tıp Kitabevi.

- Aksoy N. (2015). Yanıklı Hastada Hemşirelik Bakımının Yönetimi. Selçuk Tıp Derg;31(1): 47-51.
- Gümüş K, Özlü Z. (2017). İhmal Edilen Bir Hemşirelik Bakım Alanı: Yanık Bakımı. Bozok Tıp Derg;7(4):72-9.
- Sayılan A, Ak E, Kanan N. (2018). Yanıklarda Akut Dönem ve Hemşirelik Bakımı. DOI: 10.17681/hsp.377452 . HSP;5(3):485-494.

